

Giriş

Giriş Ünitesi; edebiyat-felsefe ilişkisi, edebiyat-psikoloji ilişkisi, dilin değişim sebepleri ve Türkçenin sözlüklerini kapsar.

1 Edebiyat ve Felsefe

- Eser bir felsefi anlayışı yansıtabilir.
- Felsefe de edebî biçimlerden yararlanabilir.
- Varoluşçuluk: yalnızlık, seçim, anlam arayışı.
- Pozitivizm: realizm, gözlem, gerçeklik.

2 Edebiyat ve Psikoloji

- İç çözümleme: anlatıcı, düzenli aktarır.
- İç monolog: karakter, sıralı konuşur.
- Bilinç akışı: zihin, çağrışımla dağınık akar.
- Leitmotiv: tekrarlanan anlamlı öge.

3 Dilin Değişim Sebepleri

- Kültürel etkileşim, din ve medeniyet değişimi.
- Göçler ve coğrafi değişim.
- Siyasi, sosyal olaylar ve dil politikaları.
- Bilim, teknoloji ve sosyal medya.

4 Türkçenin Sözlükleri

- Dîvânu Lugâti't-Türk (1072-1074): ilk sözlük.
- Codex Cumanicus: Kıpçak söz varlığı, Latin harfli.
- Lehçe-i Osmânî (1876): Türkçeden Türkçeye.
- Kâmûs-ı Türkî: sözlükçülükte dönüm noktası.

5 Sık Karıştırılanlar

- İç monolog ≠ bilinç akışı: fark düzende.
- İç çözümleme ≠ iç monolog: fark anlatan kişide.
- Leitmotiv ≠ tema: tekrar eden öge ile ana fikir.

İç Çözümleme, İç Monolog, Bilinç Akışı (Özet)

Teknik	Kim anlatır?	Düzen
İç çözümleme	Anlatıcı (3. kişi)	Düzenli, açıklayıcı
İç monolog	Karakterin kendisi	Mantıklı sıra korunur
Bilinç akışı	Karakterin zihni	Çağrışımla, sırasız

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Giriş: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ÖRNEK 1 · BİLİNÇ AKIŞI

"Anahtar, annemin anahtarlığı da maviydi, mavi deniz, o yaz, kum, saat kaç?" cümlesi hangi teknikle yazılmıştır?

- 1 Düşünceler çağrışımla atlıyor: anahtar, deniz, kum.
- 2 Zaman ve mantık sırası yok.
- 3 Bu, bilinç akışının ayırt edici özelliğidir.

Cevap: Bilinç akışı

ÖRNEK 2 ÖRNEK 2 · İÇ ÇÖZÜMLEME

"Ahmet, korktuğunu biliyordu; bu korku çocukluğundan kalmıştı." cümlesi hangi teknikle yazılmıştır?

- 1 İç dünyayı 3. kişi bir anlatıcı açıklıyor.
- 2 Düşünceler düzenli ve açıklayıcı sırada.
- 3 Bu, iç çözümlemenin tipik örneğidir.

Cevap: İç çözümleme

ÖRNEK 3 ÖRNEK 3 · DİLİN DEĞİŞİMİ

"Paylaşmak" kelimesinin internette içerik yayımlamak anlamı kazanması hangi sebeple ilişkilidir?

- 1 Yeni anlam sosyal medya kullanımıyla ortaya çıktı.
- 2 Bu bir göç ya da siyasi olay değil.
- 3 Sebep bilim, teknoloji ve sosyal medyadır.

Cevap: Bilim, teknoloji ve sosyal medya

ÖRNEK 4 ÖRNEK 4 · SÖZLÜK EŞLEŞTİRME

Türkçeyi Araplara öğretmek amacıyla Arapça açıklamalı yazılan eser hangisidir?

- 1 Amaç Türkçeyi yabancı dil konuşanlara öğretmek.
- 2 Açıklamalar Türkçe değil Arapça.
- 3 Bu özellikler Dîvânu Lugâtî't-Türk'e işaret eder.

Cevap: Dîvânu Lugâtî't-Türk

ÖRNEK 5 ÖRNEK 5 · FELSEFE-EDEBİYAT

İnsanın önceden belirlenmiş bir özü olmadığını savunan felsefi akım hangisidir?

- 1 Akım, insanın kendini seçimleriyle var ettiğini savunur.
- 2 Yalnızlık ve seçim temaları öne çıkar.
- 3 Bu, varoluşçuluğun tanımıdır.

Cevap: Varoluşçuluk

MİNİ TEST

Giriş: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad:

Tarih:

Doğru / Yanlış:

1. Karakterin zihninden geçenlerin çağrışımla ve sırasız aktarıldığı teknik hangisidir?

- A) İç çözümleme B) İç monolog
C) Bilinç akışı D) Leitmotiv

3. Karakterin kendi kendine, mantıklı bir sırayla konuştuğu teknik hangisidir?

- A) Bilinç akışı B) İç monolog
C) İç çözümleme D) Tema

5. Pozitivizmin edebiyattaki yansıması hangisidir?

- A) Klasizm B) Realizm ve natüralizm
C) Sezgicilik D) Leitmotiv

7. Ahmed Vefik Paşa'nın 1876'da yayımlanan Türkçeden Türkçeye sözlüğü hangisidir?

- A) Lehçe-i Osmânî B) Codex Cumanicus
C) Dîvânu Lugâtî't-Türk D) Kâmûs-ı Türkî

9. "Paylaşmak" kelimesinin yeni bir anlam kazanması hangi sebeple ilişkilidir?

- A) Göç B) Siyasi olay
C) Bilim ve teknoloji D) Yazı değişikliği

2. Anlatıcının karakterin duygularını dışarıdan çözümlediği teknik hangisidir?

- A) İç çözümleme B) Bilinç akışı
C) Tema D) Leitmotiv

4. Varoluşçuluk hangi temaları öne çıkaran bir felsefi akımdır?

- A) Akıl ve ölçü B) Gözlem ve deney
C) Yalnızlık ve seçim D) Tekrar ve ritim

6. Türkçeyi Araplara öğretmek amacıyla yazılmış sözlük hangisidir?

- A) Kâmûs-ı Türkî B) Dîvânu Lugâtî't-Türk
C) Türkçe Sözlük D) Codex Cumanicus

8. Latince kelimelerin Farsça ve Kıpçakça karşılıklarını veren eser hangisidir?

- A) Dîvânu Lugâtî't-Türk B) Lehçe-i Osmânî
C) Kâmûs-ı Türkî D) Codex Cumanicus

10. Leitmotiv ile tema arasındaki fark nedir?

- A) Aynı kavramdır
B) Tema tekrarlanan öge, leitmotiv ana fikirdir
C) İkisi de anlatım tekniğidir
D) Leitmotiv tekrarlanan öge, tema ana fikirdir

Cevap anahtarı

1. C · Bilinç akışında düşünceler çağrışımla ve sırasız aktarılır.

3. B · İç monologda karakter kendisi, sıralı biçimde konuşur.

5. B · Pozitivizm, gözlem ve gerçekliğe dayanan realizm-natüralizmle ilişkilidir.

7. A · Lehçe-i Osmânî, Ahmed Vefik Paşa'nın 1876 tarihli sözlüğüdür.

9. C · Bu anlam değişikliği sosyal medya ve teknolojinin dile etkisidir.

2. A · İç çözümlemede anlatıcı iç dünyayı dışarıdan açıklar.

4. C · Varoluşçuluk yalnızlık, seçim ve anlam arayışını öne çıkarır.

6. B · Dîvânu Lugâtî't-Türk, Türkçeyi Araplara öğretmek için yazılmıştır.

8. D · Codex Cumanicus, Kuman (Kıpçak) söz varlığını Latin harfleriyle derler.

10. D · Leitmotiv tekrarlanan anlamlı bir ögedir, tema ise eserin ana fikridir.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/12-sinif-edebiyat-1-unite-giris-konu-anlatimi